

Προστασία της ΑΠΚ: Προκλήσεις και Σκοποί της Δημιουργίας Εθνικού Καταλόγου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Θέκλα Παπαντωνίου

Λειτουργός

Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO

Σύμβαση για την Προστασία της Ύλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

- 2003: Ψηφίστηκε από τα κράτη μέλη της UNESCO
- Σκοπός: θεσμοθέτηση πλαισίου για την προστασία πολιτιστικών εκφράσεων που δεν καλύπτονταν από τη Σύμβαση της UNESCO για την Παγκόσμια Πολιτιστική και Φυσική Κληρονομιά

Τι είναι Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά;

- Πρακτικές, εκφράσεις, γνώσεις και τεχνικές που ομάδες και άτομα αναγνωρίζουν ως μέρος της πολιτιστικής του κληρονομιάς και ταυτότητας

Μεταβιβάζονται από γενιά σε γενιά

- Εργαλεία, αντικείμενα, χειροτεχνήματα και πολιτιστικά τοπία που συνδέονται με τα πιο πάνω
- Προωθούν την πολιτιστική ποικιλομορφία και την ανθρώπινη δημιουργικότητα

Πεδία Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς:

- Προφορικές παραδόσεις
π.χ. αφηγηματική ποίηση, λαϊκές ιστορίες
- Παραστατικές τέχνες
π.χ. θέατρο σκιών, χοροί
- Κοινωνικές πρακτικές, τελετές, γιορτές
π.χ. πανηγύρια, γάμος
- Γνώσεις & πρακτικές για τη φύση, το σύμπαν
π.χ. πρόβλεψη καιρού («μηναλλάγια»), ιδιότητες βοτάνων
- Παραδοσιακά χειροτεχνήματα
π.χ. αγγειοπλαστική, καλαθοπλεκτική, κεντητική

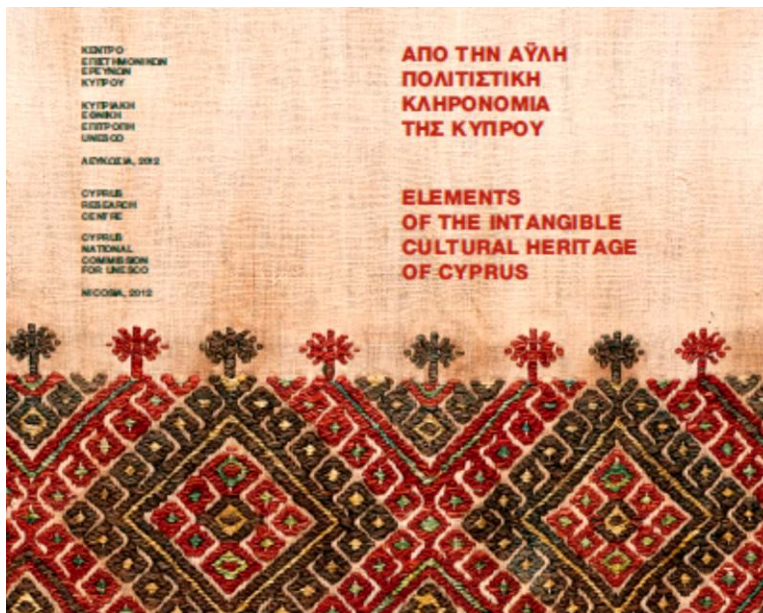
ΔΕΝ είναι ΑΠΚ:

- Μία γλώσσα / διάλεκτος από μόνη της: αποτελεί το μέσο για τη μετάδοση της ΑΠΚ
- Εκφράσεις οι οποίες δεν εφαρμόζονται στο παρόν
- Περιγραφές / πρακτικές με τις οποίες δε συμφωνεί κάποια κοινότητα

Εθνικοί Κατάλογοι ΑΠΚ

- Η δημιουργία τους αποτελεί δέσμευση των κρατών που κυρώνουν τη Σύμβαση
- Συγκροτούνται σύμφωνα με τη σύγχρονη πολιτιστική πραγματικότητα της χώρας (συμπεριλ. της ΑΠΚ μειονοτήτων)
- Συμμετοχή των κοινοτήτων στην καταγραφή
- Συμπερίληψη ενός στοιχείου στον Εθνικό Κατάλογο: απαραίτητο κριτήριο για εγγραφή στον Παγκόσμιο Κατάλογο ΑΠΚ της UNESCO

Καταγραφή ΑΠΚ της Κύπρου

«Από την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά της Κύπρου / Elements of the Intangible Cultural Heritage of Cyprus»

1^ο μητρώο ΑΠΚ της Κύπρου:
Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών
- βάσει αρχείου προφορικής παράδοσης & βιβλιογραφίας
- έκδοση 2012
- χορηγός:
Ίδρυμα Α.Γ.Λεβέντη

Προδιαγραφές Εθνικών Καταλόγων

- Ενεργός εμπλοκή κοινοτήτων
- Καταγραφή με σκοπό την προστασία
- Προσδιορισμός γεωγραφικής κατανομής στοιχείων
- Αξιολόγηση βιωσιμότητας
- Τακτική ενημέρωση βάσει πληροφόρησης από κοινότητες
- Προσβασιμότητα στο κοινό για ενημέρωση

Ειδική Επιτροπή ΑΠΚ

- Σύσταση: 2014 (με απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου)
- Αρμοδιότητα: δημιουργία Εθνικού Καταλόγου ΑΠΚ βάσει των προηγούμενων προδιαγραφών

Σύνθεση Ειδικής Επιτροπής ΑΠΚ:

- Πάυλος Παρασκευάς, Διευθυντής Πολιτιστικών Υπηρεσιών ΥΠΠ
- Λουκία Λοΐζου Χατζηγαβριήλ, Πρόεδρος ΚΕΕ UNESCO
- Εύη Φιούρη & Μαρία Μιχαήλ, Εκπρόσωποι Τμήματος Αρχαιοτήτων
- Εμπειρογνώμονες ΑΠΚ:

Δρ Άγγελ Νικολάου Κονναρή

Δρ Ευφροσύνη Ριζοπούλου Ηγουμενίδου

Οφέλη εγγραφής στον Εθνικό Κατάλογο

- Ηθική ικανοποίηση / φορέων ΑΠΚ

Αναγνώριση ➡ κίνητρο για προστασία

- Ευαισθητοποίηση κοινού, δημιουργία & ανανέωση ενδιαφέροντος για στοιχεία ΑΠΚ, προαγωγή σεβασμού και κατανόησης μεταξύ των κοινοτήτων
- Ανάπτυξη καινοτόμων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων και εφαρμογών για τη μεταβίβαση των στοιχείων ΑΠΚ

Οφέλη εγγραφής στον Εθνικό Κατάλογο

- Συνεργασία με κυβερνητικούς & μη κυβερνητικούς οργανισμούς για υλοποίηση μέτρων προστασίας
- Κρατική αρωγή: πρόγραμμα επιχορήγησης Πολιτιστικών Υπηρεσιών για τον «Λαϊκό Πολιτισμό»

Οφέλη εγγραφής στον Παγκόσμιο Κατάλογο

- Ένταξη κοινότητας στον παγκόσμιο χάρτη της ΑΠΚ
- Ενίσχυση συνεργασίας με άλλες κοινότητες και κράτη → ανάπτυξη κοινών δράσεων, ανταλλαγή απόψεων
- Ενίσχυση κρατικής δέσμευσης: υποβολή εκθέσεων στην UNESCO για τα μέτρα που λαμβάνονται για την προστασία του στοιχείου και τους τρόπους συνεργασίας με την κοινότητα

Ενδεχόμενες προκλήσεις & απειλές

Αύξηση τουριστικού ρεύματος

- εμπορευματοποίηση παραδοσιακών προϊόντων χωρίς θεσμοθέτηση κριτηρίων ποιότητας
- άγνοια και έλλειψη σεβασμού για την ιερότητα συγκεκριμένων παραδόσεων (σε περιπτώσεις θρησκευτικών πρακτικών)

Ενδεχόμενες προκλήσεις & απειλές

- Παγοποίηση ΑΠΚ σε παρωχημένες μορφές - επιβεβλημένες ως «πιο αυθεντικές»
παρεμπόδιση φυσιολογικής εξέλιξης παραδόσεων
- Φολκλορικές αναπαραστάσεις (κυρίως για ικανοποίηση τουριστών), ασύμβατες με τη σημερινή πραγματικότητα

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Συνεργασία Κυπριακής Εθνικής
Επιτροπής UNESCO με κοινότητες
για την προστασία στοιχείων στον
Παγκόσμιο Κατάλογο ΑΠΚ

Πρόγραμμα Εκμάθησης Λευκαρίτικου Κεντήματος

- Επιτόπια διαμονή (Λεύκαρα)
- 7ήμερη διδασκαλία από αναγνωρισμένες κεντήτριες

- Προβολή κοινότητας
- Νέες συνεργασίες & δράσεις
- Κοινωνικά & οικονομικά κίνητρα σε φορείς ΑΠΚ για τη μετάδοση γνώσεων

Εθνική Τεχνική Επιτροπή για την Τυποποίηση Λευκαρίτικου Κεντήματος

- 2013: έναρξη διαδικασίας
- Κυπριακός Οργανισμός Τυποποίησης, Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας, Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, Εμπειρογνώμονες ΑΠΚ, Σύνδεσμος Κεντητριών κ.ά.
- Σκοπός η διατήρηση και διάκριση του αυθεντικού χειροποίητου κεντήματος από άλλα είδη

Εκδήλωση για τα τσιαττιστά

- 8 Ιουνίου 2012
- Δήμος Λάρνακας & Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO
- Παρουσιάσεις από εμπειρογνώμονες και τσιαττιστάες
- Έκθεση φωτογραφίας για την ιστορία Κατακλυσμού & τσιαττιστών

Διακρατική Συνάντηση για τη Μεσογειακή Διατροφή στον Αγρό

- 28-29 Απριλίου 2014
- 28 συμμετέχοντες από 6 χώρες (κοινότητες και Υπουργεία)
- Παρουσίαση δράσεων & βέλτιστων πρακτικών για την προστασία & προώθηση της Μεσογειακής Διατροφής, ενίσχυση συνεργασίας μεταξύ κοινοτήτων

Συνέδριο «Κυπρίων γεύσεις: η παραδοσιακή διατροφή της Κύπρου στις τοπικές παραλλαγές της»

- 7-8 Νοεμβρίου 2014
- Διοργανωτής: Μουσείο Κυπριακών Τροφίμων & Διατροφής
- Στήριξη ΚΕΕ UNESCO
- Προώθηση καταγραφής, μελέτης, αξιοποίησης στοιχείων παραδοσιακής διατροφής

Δίκτυο Εταιρικών Σχολείων UNESCO

Εκπαιδευτικός,
Επιστημονικός και
Πολιτιστικός Οργανισμός
των Ηνωμένων Εθνών

Εθνικό Δίκτυο
Κύπρου

Εταιρικά
Σχολεία
UNESCO

- 20 Σχολεία Δημοτικής & Μέσης Εκπαίδευσης
- Ανάλυση θεμάτων που εμπίπτουν στους στόχους της UNESCO
- Παρουσιάσεις στη διάρκεια ετήσιου διήμερου Παγκύπριου Συμποσίου
- Θεματικές:
2012: «Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά»
2015: «Στοιχεία Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου»

Κούκλες με λευκαρίτικο κέντημα – από μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Λευκάρων

Σεμινάρια στο εξωτερικό

- Συνέδριο «Taste the Mediterranean» (Sibenik, Κροατία, 29/5 – 1/6/2014)
- Διεθνές Φόρουμ Μη Κυβερνητικών Οργανισμών (Σοζόπολη, Βουλγαρία):
- Περιφερειακό Κέντρο για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (Σόφια, Βουλγαρία)

«Ο ρόλος των νέων στην προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς»

Εκπαιδευτικά Εργαστήρια, δράσεις για προβολή ΑΠΚ συνεργασία μεταξύ κρατών για προστασία κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς

Προστασία της ΑΠΚ: Προκλήσεις και Σκοποί της Δημιουργίας Εθνικού Καταλόγου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Θέκλα Παπαντωνίου

Λειτουργός

Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO